

تاریخ: ۲۰۲۳/۰۱/۰۷

نویسنده: سید عظیم حسینی بخش: تجارت داخلی و خارجی

عبدالمجید زابلی وزیر اقتصاد ملی

۴ - عبدالمجید زابلی وزیر اقتصاد ملی طی سالهای ۱۳۱۵ - ۱۳۲۵ در کابینه محمد هاشم صدر اعظم در دوره محمد نادرشاه و طی سالهای ۱۳۲۵ - ۱۳۳۰

در کابینه شاه محمود صدر اعظم در زمان

زمانمداری محمد ظاهر شاه

عبدالمجید زابلی فرزند عبدالحکیم تره کی در سال ۱۲۷۱ هجری شمسی (۱۸۹۲) در شهر باستانی هرات دیده به جهان گشود. موصوف تعلیمات

ابتدائی و عالی خود را در ولایت باستانی هرات به اتمام رسانیده و چون پدرش در شهر های تاشکند، بخارا و مشهد تجارت داشت، تحصیلات عالی را در تاشکند به پایان رسانید. عبدالمجید زابلی در دوره امانی وظایفی را برای یک مدت کوتاه در مستوفیت و گمرکات انجام داده و جهت تحصیلات عالی به تاشکند رفت و پس از آن از همان جا به مسکو و المان سفر نمود.

عبدالمجید زابلی در هنگام اقامت خویش در مسکو منزل رهاپشی خود را به سفارت افغانستان واگذار کرد و سفارت افغانستان در آن جابجا شد. وی در هنگام بازگشت به کابل همکاری را با مطبوعات آغاز نمود و در جریده امان افغان مقالاتی را در مورد تجارت افغانستان به نشر رسانید. هنگامیکه محمد نادرشاه قدرت را بدست آورد، عبدالمجید زابلی در المان بود و به اساس خواست های مکرر وی به کابل آمد و سمت وزارت اقتصاد را عهده دار شد. عبدالمجید زابلی با همیاری یکتعداد از تاجران دیگر افغانی شرکت سهامی افغان و بعداً بانک ملی افغان را بنیاد گذاشت. همچنان در ایجاد اتاقهای تجارت سعی زیاد بخرج داد و قانون آنرا تدوین نمود. معهدا نظریات خویش را پیرامون ایجاد پوهنتون بدولت ارائه داشت. در کابینه سردار محمد هاشم بیث وزیر اقتصاد ملی تعیین گردید. در جریان وزارت خویش توجه جدی را در امر رشد و انکشاف صنایع افغانی و بخصوص پوست قره قل میذول نمود و امکانات صدور پشم و پوست قره قل را به ایالات متحده امریکا و اروپا میسر ساخت. عبدالمجید زابلی بخاطر رشد زراعت و صنعت کشور طرحهای را برای ایجاد پروژه ها ارائه نمود که ساختمان پروژه ناهه هلمند، قند بغلان، فابریکات نساجی پلخمری و گلپهار و شرکت سپین زر کنز از طرحهای موصوف میباشد. عبدالمجید زابلی پس از مدتی کار در کابینه سردار شاه محمود از وزارت استعفی داده به امریکا رفت.

در زمان صدارت دوکتور محمد یوسف، زابلی یکبار دیگر به میهن باز گشت و در سال ۱۳۴۳ در لویه جرگه قانون اساسی شرکت کرد.

عبدالمجید زابلی در سال ۱۳۵۲ بعد از کودتای سرطان به امریکا برگشت و در شهر ماساچوست اقامت گزید. وی در اوایل سال ۱۳۵۸ تمام جایداد های غیر منقول خویش را به اختیار دولت گذاشت تا به مصالح ملی و امور تعلیمی بکار گماشته شود. عبدالمجید زابلی در تاریخ اقتصادی کشور نخستین بنیاد یک تحول بزرگ اقتصادی را در افغانستان گذاشت. عبدالمجید زابلی که بنام پدر اقتصاد افغانستان شهرت یافته است خدمات برجسته و ابتکارات خوبی را چه در سمت خویش به حیث وزیر اقتصاد و چه در بخش سکتور خصوصی به منصفه عمل پیاده نموده است. نمونه های از کارهای سترگ و ماندگار زابلی درینجا ذکر میگردد.

در سال ۱۳۰۹ شرکت سهامی تجارتی را تاسیس نمود و در سال ۱۳۱۲ نظام بانکداری را برای اولین بار در کشور ایجاد نمود. با بوجود آمدن سیستم مالی و بانکی در کشور، امکانات ایجاد شرکتها و سرمایه گذاری ها میسر شد. عبدالمجید زابلی وزیر اقتصاد ملی در سال ۱۳۱۸ به تاسیس دافغانستان دست یازید که در سیستم بانکداری کشور موقعیت بانک مرکزی را احراز نمود. عبدالمجید زابلی وزیر اقتصاد ملی در کنار تقویت سرمایه تجاری، سرمایه صنعتی را تشویق نموده و با تغییر مسیر سرمایه تجاری به سرمایه گذاری صنعتی در ایجاد فابریکات صنعتی اقدام کرد. موصوف توجه جدی را در بهبود تجارت مبذول نمود و در رشد صادرات سعی بلیغ بخرچ داد و راه را برای توسعه صادرات و یافتن بازار های جهانی هموار کرد. در نتیجه تحول ملموسی در رونق بخشیدن تجارت، رشد و انکشاف اقتصادی کشور از طریق ایجاد و توسعه شرکت های تجارتی و صنعتی بوجود آمد و قشر تاجر و سرمایه دار تشویق شد تا با اطمینان خاطر به تجارت و سرمایه گذاری بپردازند. ازین دوره میتوان بعنوان چرخش عظیمی در جلب و جذب سرمایه های راکد داخلی و توجیه بخشی از سرمایه تجاری به سرمایه صنعتی و تشویق سرمایه گذاری در سکتور صنعت کشور یاد کرد. در این اقدامات آگاهانه و بر مبنای برنامه مدون، نقش سرمایه خصوصی در تحول اقتصادی و تجارتی کشور در طول سالهای ۱۳۱۱-۱۳۲۱ (۱۹۴۲-۱۹۳۲) مؤثر واقع شد و با تشکل و تمرکز سرمایه، مناسبات سرمایه داری تشویق و شکل گرفت و یکتعداد زیادی از مؤسسات تولیدی زراعتی و صنعتی پا بعرصه وجود گذاشت. تجارت افغانستان نه تنها بار دیگر از چنگال خارجی ها رهائی یافت، بلکه گرایش آن از شکل انفرادی به طرف سیستم شرکت های سهامی و سرمایه گذاری های صنعتی جان گرفت که این هم از مشخصات مثبت این دوره به شمار میرود، در حالیکه قبل ازین در ادوار گذشته مسایل اقتصادی و تجارتی بطور عنعنوی، انفرادی، خود بخودی و بدون برنامه انجام میشد. دولت برای تشکل و تمرکز هر چه بیشتر سرمایه، تشویق و محافظت شرکتها، مساعدت های قابل توجه مانند اعطای حق انحصاری توريد شکر، پترول و توريد موتر و پرز ه های آن را مشروط به توسعه صادرات کشور، به یکتعداد از شرکت ها انجام داد. بر اساس یادداشت های عبدالمجید زابلی در طول سالهای ۱۳۱۱-۱۳۲۱ نقش سرمایه خصوصی در تحول اقتصادی و تجارتی کشور چنان مؤثر بوده است که بر علاوه ایجاد یکتعداد مؤسسات تولیدی زراعتی و صنعتی، تجارت از چنگال انفرادی رهانیده شد و به سیستم شرکت های سهامی درآمد. عبدالمجید زابلی وزیر اقتصاد ملی در ماه عقرب ۱۳۷۷ (۱۹۹۸) بعمر ۱۰۶ سالگی جهان به حق پیوست.